

Національна Академія наук України
Інститут сходознавства імені А.Ю. Кримського

**Черніков Ігор Федорович –
український сходознавець-турколог,
дослідник та педагог.**

**Tchernikov Igor F. is a orientalist, scholar-
expert in Turkey, investigator and teacher.**

**Черников Игорь Федорович –
украинский востоковед-турколог,
исследователь и педагог.**

Київ 2015

Батьки Чернікова І.Ф. Отець – Федір Семенович. Мати – Серафима Петрівна.

The Parents of Igor F. Tchernikov. Father – Fedir Semenovich. Mother – Serafima Petrivna.

Родители Черников И.Ф. Отец – Федор Семенович. Мать – Серафима Петровна.

*Присвячено пам'яті дружини –
Тамари Гаврилівни Чернікової,
яка була поруч біля витоків і впродовж
усієї моєї наукової роботи.*

І.Ф. Черніков

*To Memory of my wife – Tamara G. Tchernikov,
who was with me from the sources and in the
period of scientific work.*

Igor F. Tchernikov

*Посвящается памяти супруги – Тамары
Гавриловны Черниковой, которая была
рядом у истоков и в течение всей моей
научной работы.*

И.Ф. Черников

ОСНОВНИ ОПУБЛІКОВАНІ ПРАЦІ
Д.І.Н., ПРОФ. І.Ф. ЧЕРНІКОВА
(Монографії, брошури - індивідуальні та колективні)
-//-/-

The basic published works of Prof. Dr. Igor F Tchernikov
(Monographs and other scientific publications – individual and collective.)
-//-/-

Основные опубликованные работы,
д.и.н., проф. И.Ф. Черникова
(Монографии, брошюры – индивидуальные и коллективные).

1. Радянсько-турецькі відносини в 1923-1935 рр. - Київ: Видавництво Академії Наук УРСР, 1962. - 136 с.
2. Турецька Республіка в 50-60-ті роки ХХ ст. З історії зовнішньої політики. – К.: Наукова думка, 1967. - 128 с.
3. Дружня підтримка і співробітництво. Українська РСР у відносинах Радянського Союзу з країнами Близького і Середнього Сходу (1922-1939) // К.: Наукова думка., 1973. - 124 с.
4. В интересах мира и добрососедства (о советско-турецких отношениях в 1935-1970 гг). - Киев. Наукова думка, 1977 – 199 с.
5. Мустафа Кемаль Ататюрк – засновник і будівничий республіканської Туреччини - Київ, 2015 - 56 с. Автор праці висловлює щирю вдячність редакторові О.М. Литвину.
6. Вступ – С.4-24. У співавторстві // Україна і Близький та Середній Схід. Українська РСР у політичних, економічних і культурних зв'язках СРСР з країнами Близького та Середнього Сходу післявоєнного періоду. – К. Наукова думка, 1968 – 240 с.
Розділ 2, § 1. Близькосхідні питання у перші післявоєнні роки. – С. 47 – 61 // Там само.
Розділ 2, § 5. За ліквідацію близькосхідних криз 1957 і 1958 р.р. – С. 112-125 // Там само.
7. Міжнародна солідарність з Іспанською республікою (1936 – 1939 р.р.) – С. 151 – 175 // Міжнародна солідарність у боротьбі проти фашизму. 1933-1945. К.: Наукова думка, 1970. - 499 с.

8. **Співробітництво з країнами, що розвиваються, в галузі науки, культури і підготовки кадрів спеціалістів. – С. 251-289 // У боротьбі за ліквідацію колоніалізму. Зовнішньополітична боротьба Радянського Союзу за остаточну ліквідацію колоніалізму та участь у ній Української РСР. – К.: Наукова думка, 1974 – 300 с.**
9. **Октябрь 1917 и народы Азии и Африки – С. 78-92 // Международная солидарность трудящихся. 1917 – 1923. – К.: Наукова думка, 1978 – 352 с.**
10. **Глава VI, § 1. Торгово-экономические связи с СССР – ошутимая помощь национальной экономике стран Азии и Африки – С. 259-264. // Движение международной солидарности трудящихся. 1924-1932 - Киев: Наукова думка, 1980 – 393 с.**
- Гл. VI, § 2. Интернациональные связи советской культуры – С. 264-270 // Ibidem.**
11. **L’Economie politique du Kemalisme – P. 229, 259 // Ataturk - fondateur de la Turquie moderne. Publie sous la direction de Ali Kazancigil et Ergun Ozbudun. UNESCO: Paris, New York, Barcelone. Milan, Mexico, Sao Paulo, 1984. - 269 p.**
12. **Влияние военно-политических успехов Советского Союза на борьбу народов Азии и Африки против фашизма и колониализма – С. 265 – 285. У співавторстві. // Антифашистская солидарность в годы Второй мировой войны. 1939-1945. – К.: Наукова думка, 1987. - 336 с.**
13. **Введение, Заключение – С.С. 3-11, 208-210 // Международная солидарность с борьбой арабских народов за справедливый мир на Ближнем Востоке. 1967-1988 гг. Из истории массовых антивоенных движений.- К.: Наукова думка, 1989. — 211 с.**
14. **Поддержка Советским Союзом национально-освободительного движения народов Азии и Африки – С. 140-154 // Международная солидарность сил мира и прогресса. 1945-1955. – Киев: Наукова думка, 1990. - 320 с.**
15. **Востоковедение на Украине – С. 107-117 // История отечественного востоковедения до середины XIX века. – Москва: Наука; Глав. ред. вост. лит-ры, 1990. - 435 с. У співавторстві.**

16. Об участии Академии наук Украинской ССР в развитии африканистики в Советском Союзе и о научных связях со странами Африки. – С. 50-58 // Советско-африканские отношения в условиях перестройки. Материалы выездной сессии научного совета АН СССР по проблемам экономического, социально-политического и культурного развития стран Африки, состоявшейся в Киеве 24 – 27 мая 1989 г. – М.: Ин-т Африки АН СССР, 1990.

17. О национальных интересах Украины и России на Ближнем Востоке и в Африке – С. 46-50 // Национальные интересы России, Украины и Беларуси в Африке и на Ближнем Востоке. (Общее и особенное). Материалы научной конференции, состоявшейся в Киеве 9-11 июня 1993 г. – М.: Ин-т Африки РАН, 1994.

**Статті в наукових збірниках, довідниках,
періодичних та енциклопедичних виданнях.**

-//-/-

**Articles in the scientific Collections and Inquiry books,
periodical and Encyclopedia publications.**

-//-/-

**Статьи в научных сборниках и справочниках,
периодических и энциклопедических изданиях.**

18. З історії радянсько-турецьких відносин у 1939-1945 рр. // З історії зарубіжного Сходу. Збірник статей. – К.: Наукова думка, 1972. - С. 121-152.
19. Політичні відносини СРСР і Туреччини напередодні Другої світової війни (1935 - 1938 рр.) // Країни Сходу. Історія та сучасність. Збірник статей. - К.: Наукова думка, 1974. - С. 89 - 108.
20. З історії російсько-турецьких економічних і культурних зв'язків у XVI — на початку XX ст. // Історичні дослідження. Історія зарубіжних країн. Міжвідомчий збірник. Київ: Наукова думка, 1975. Випуск 1. – С. 103-110.
21. Політика дружби і співробітництва СРСР з країнами Арабського Сходу // Арабський Схід на шляхах антиімперіалістичної боротьби і соціального прогресу. – К: Наукова думка, 1976 – С. 5-36.
22. On the Significance of Istanbul for the Development of the Russo-Turkish Cultural Contacts from the XVI-th to the Beginning of the XX-th Centuries // Istanbul a la jonction des cultures Balkaniques, Mediterraneeennes, Slaves et Orientales aux XVI – XX siecles. Aktes du Colloque Internationale, Istanbul 15-20 Octobre 1973 avec les concurs moral et financier de l'UNESCO - Bucarest, 1977. – P. 349-354.
23. О некоторых материалах по истории советско-турецких отношений // Турция. История, экономика, политика. - М.: Наука: Глав. ред. вост. лит-ры, 1984. - С. 124-135.
24. Советская историография национальных отношений в Турции // Изучение национальных отношений в зарубежных странах (советская историография). – М.: Наука, 1985. С. 196-206.

25. Из истории развития советско-турецких отношений в области науки и культуры (70-е - начало 80-х годов) // Балканские исследования. Общественные и культурные связи народов СССР и Балкан XVIII-XX вв. – М: Наука, 1987. Выпуск 10. – С. 181-191.
26. Введение // Освободившиеся страны: особенности социально-экономического и политического развития (70-80-е годы). Сборник научных трудов. – Киев: Наукова думка, 1988 – С. 3-10.
27. Основные направления социально-политического и экономического развития Турции и советско-турецкие отношения в 80-е годы // Там же. - С. 144-179.
28. Турция // Страны Ближнего Востока. Справочник. - Киев: Политиздат Украины, 1990. – С. 265-293.
29. Економічне співробітництво СРСР і Туреччини. 1923-1935 рр. // Український історичний журнал (УІЖ), 1960, № 4. – С. 54-64.
30. З історії політичних відносин СРСР і Туреччини (1923-1935 рр.) // УІЖ, 1961, № 4. - С. 55-65.
31. З історії радянсько-турецьких культурних зв'язків (1923-1935 рр.) // Труды історичного факультету Харківського державного університету. Том 8, 1961. – Учені записки ХДУ, том. СХVII. – Харків: Видавництво ХДУ, 1961. – С. 73-89.
32. Архівні джерела про радянсько-турецькі відносини (1923-1935 рр.) // Науково-інформаційний бюлетень Архівного управління УРСР – Київ, 1962, №1. – С. 61-66.
33. Андрій Петрович Ковалівський (До 70-річчя з дня народження і 40-річчя науково-педагогічної та громадської діяльності) // УІЖ. – К.: Наукова думка, 1965, № 1. – С. 126 – 128. У співавторстві.
34. З історії політики США щодо Туреччини (1950-1960 рр) // УІЖ, 1966, № 1. – С. 62-69.
35. Про стан вивчення проблеми «Українська РСР у відносинах Радянського Союзу з країнами Близького і Середнього Сходу (1945-1965)» // УІЖ, 1967, № 3. – С. 157-160.

36. Радянсько-турецькі відносини в 1960-1966 рр. // УІЖ, 1967, № 8. – С. 92-99.
37. Про радянсько-турецькі економічні та культурні зв'язки в 1935-1939 рр. // УІЖ, 1969, № 3. С. 65-70.
38. 50 років радянсько-турецьких відносин // УІЖ, 1970, № 6. – С. 121-123.
39. Історична декларація. До 10-річчя прийняття Генеральною Асамблеєю ООН Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам // УІЖ, 1970 № 12. – С. 113-115.
40. Питання історії Туреччини в творах А.Ю. Кримського // УІЖ, 1971, №1, - С. 119-121.
41. На міжнародній науковій конференції в Стамбулі // УІЖ, 1974, №2. – С. 146-147.
42. On the Significance of Istanbul for the Development of the Russo-Turkish Cultural Contacts from the XVI-th to the Beginning of the XX-th Centuries // Association Internationale d'Etudes du Sud-Est Europeen. Bulletin. – Bucarest, 1974, XII, 2. – P. 221-226.
43. Основні джерела дослідження радянсько-турецьких відносин (1935-1970 рр.) // УІЖ, 1979, № 11. – С. 135-141.
44. Радянська та зарубіжна література про відносини СРСР і Туреччини у 1935 – 1972 рр. // УІЖ, 1980, № 7. – С. 124-130.
45. Мустафа Кемаль Ататюрк і радянсько-турецьке співробітництво в галузі культури і науки (20-ті - 30-ті роки) // УІЖ, 1982, № 4. – С. 112-118.
46. Международный симпозиум ЮНЕСКО, посвященный 100-летию со дня рождения Мустафы Кемала Ататюрка // Народы Азии и Африки. – М.: Наука: Гл. ред. вост. лит-ры, 1982, № 6. – С. 135-136. В соавторстве.
47. Засідання в Київському державному університеті, присвячене 100-річчю з дня народження Т.Г. Кезми // УІЖ, 1982. № 8. – С. 154.
48. Международный симпозиум ЮНЕСКО, посвященный 100-летию со дня рождения Мустафы Кемала Ататюрка // Зарубежный мир: социально-политические и экономические проблемы. Республиканский

межведомственный сборник. – Киев: Наукова думка, 1983, Выпуск 5, - С. 114-116.

49. Видатний радянський сходознавець А.П. Ковалівський (До 90-річчя з дня народження // УІЖ, 1985, № 2, – С. 135-137. У співавторстві.

50. Міжнародний антиколоніальний маніфест. (До 25-річчя прийняття з ініціативи СРСР Організацією Об'єднаних Націй Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам) // УІЖ, 1985, № 12. – С. 136-141.

51. Видатний український турколог. До 120-річчя від дня народження А.Ю. Кримського // Вісник Академії наук Української РСР, 1991, № 1. – С 82-86.

52. Всеукраїнська наукова асоціація сходознавства (1926-1931 рр.) // УІЖ, 1991, № 2. – С. 31-38.

53. Создана Ассоциация украинских востоковедов // Азия и Африка сегодня , 1990 № 9, – С. 47. По материалам статьи Ю.М. Кобищанова "Не пора ли возродить Украинскую ассоциацию востоковедов?" (Азия и Африка сегодня, 1990, № 3) и письма в связи с этим в редакцию данного журнала заведующего отделом социально-политических проблем развивающихся стран Института социальных и экономических проблем зарубежных стран АН УССР доктора исторических наук И.Ф. Черникова (Азия и Африка сегодня, 1990 № 9 – С 47). Приводятся отдельные выдержки как из письма, так и статьи.

54. Об исследованиях А.Е. Крымского по туркологии (20-е годы) // Восток. Afroазиатские общества: история и современность. – М.: Наука, 1992, № 1, С. 104-111.

55. До 70-річчя українсько-турецького договору. "...Вирішили зміцнити між собою назавжди найкращі та сердечні відносини..." // Політика і час., Київ, 1992, № 4. – С. 37-41.

56. Нерозлийморе. Україна і Туреччина, взаємини у контексті історії та сучасності // Україна. Національний ілюстрований часопис. – Київ, 1992, № 5. С. 17-18.

57. Академік А.Ю. Кримський – видатний дослідник історії та культури Туреччини // «Східний світ». Заснований у 1927 р., насильно припинений 1931 року. Відновлений у 1993 р. Інститутом сходознавства ім. А.Ю. Кримського АН України – Київ, 1993, №1. – С. 28-31.
58. Про діяльність Комісії для вивчення історії Близького Сходу Всеукраїнської Академії наук (1930-1933 рр.) // УІЖ, 1993, № 9. – С. 59-64.
59. З глибини століть. Про миротворчу тенденцію у взаєминах України і Туреччини в контексті історії // «Політика і час», 1994, № 7. – С. 78-82.
60. Туреччина й українсько-турецькі відносини в науково-педагогічній діяльності А.П. Ковалівського // Східний світ. – Київ: Інститут сходознавства НАН України 1995, № 2; 1996, № 1. – С. 131-137.
61. «Східний світ» як втілення традицій і досягнень українського сходознавства. До історії часопису в 1927-1931 рр. // Східний світ, 1999, № 1-2, Etymon. До 80-річчя академіка О. Пріцака. – Київ, 2001. – С. 321-325.
62. Мустафа Кемаль Ататюрк – великий будівничий республіканської Туреччини // Східний світ. – К, 2001, №2. – С. 178-186.
63. Піввіку наукової праці в Інституті історії України (Слово про Рема Георгійовича Симоненка) // Історіографічні дослідження в Україні. Збірник наукових праць на пошану вченого-історика, доктора історичних наук, професора Р.Г. Симоненка. Випуск 11 – Київ, 2002. – С 3-10.
64. За заповітом Батька турків. Мустафа Кемаль Ататюрк і турецько-українські відносини // «Політика і час». – Київ, 2002, № 12. – С. 75-80.
65. Mustafa Kemal Atatürk and Turkish-Ukrainian Relations (1918-1938) // Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Sayı 55, Cilt XIX – Ankara, 2003. – P. 305-315. (Часопис дослідницького Центру Ататюрка, № 55, Т. XIX).
66. Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye-Ukrayna İlişkileri (1918-1938) // Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Sayı 55, Cilt XIX - Ankara, 2003. – S. 317-327. (Мустафа Кемаль Ататюрк і турецько-українські взаємини (1918-1938)). Часопис дослідницького центру Ататюрка, № 55, Т. XIX – Анкара, 2003, С. 317-327.
67. З історії становлення й розвитку тюркології в Україні до середини 30-х років ХХ ст. // Східний світ, 2003, № 4. – С. 5-25.

68. Мустафа Кемаль Ататюрк і розвиток дружніх турецько-українських взаємин (1918-1938) // Україна – Туреччина: минуле, сучасне, майбутнє. Збірник наукових праць. – Київ, 2004. – С. 510-518.
69. Людина феноменальної ерудиції й творчої обдарованості // Істину встановлює суд історії. Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка, Т. 1. Джерела. – Київ, 2004. – С. 237-240.
70. Мустафа Кемаль Ататюрк и турецько-украинские взаимоотношения (1918-1922) // Турция в XX веке – Москва, 2004. – С. 156-163.
71. До 80-річчя С.М. Пархомчука // УІЖ, 2005, № 5. – С. 233-236.
72. До розробки теми про відродження тюркології в Україні після 30-х рр. XX ст. // Східний світ, 2005, № 4. – С. 72-96.
73. До 80-річчя заснування Всеукраїнської наукової асоціації сходознавства – 10 січня 1926 р. // Східний світ, 2006, № 1. – С. 21-24.
74. Станіслав Максимович Пархомчук (1925-1975) // Проблеми балканістики, сходознавства та міжнародних відносин: Збірник наукових праць пам'яті доктора історичних наук, професора Пархомчука Станіслава Максимовича. – Київ, Інститут історії України НАН України, 2007. – С. 5-12.
75. З історії українсько-турецьких взаємин між двома світовими війнами (1918-1939 рр.) // Там само. – С. 246-253.
76. Про тюркологічну спадщину академіка Агатангела Кримського // А.Ю. Кримський. Вибрані сходознавчі праці в п'яти томах. Том II. Тюркологія. – Київ, 2007. – С. 7-26. У співавторстві.
77. До 100-річчя Молодотурецької революції 1908 р. // Україна дипломатична. Науковий щорічник. Вип. 9. – Київ, 2008. – С. 111-123.
78. Шляхом набуття зрілості та подальшого творчого зростання. Історіографічний огляд. // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Вип. 18, К., 2009, С. 301-317.
79. До розробки теми «Туреччина у міжнародних відносинах періоду Другої світової війни (1939-1945)» // Східний світ. 2009, № 4., С.98-108.

80. **Через роки і відстані. До 80-ти річчя від дня народження академіка НАН України А.М. Шлепакова (1930-1996).** // Вісник Національної Академії наук України, 2010, № 5, С. 42-46. У співавторстві.
81. **Мустафа Кемаль Ататюрк і турецько-українські взаємини (1918-1922)** // Східний світ, 2010, № 2, С. 161-165.
82. **До питання про світський характер республіканської Туреччини та процес її ісламізації** // Східний світ, 2010, № 4, С. 171-180.
83. Про дослідження академіка НАН України О.Й. Прицака з історії українсько-турецьких взаємин у київській завершальній період його діяльності // Східний світ, 2011, №1. – С. 136-142.
84. Леонід Лещенко – один з перших українських сходознавців повоєнної доби. До 80-річчя від дня його народження // Східний світ, 2011, № 2. – С. 223-228.
85. Феномен «турецького нейтралітету» в Другій світовій війні. // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Міжвідомчий збірник наукових праць на пошану доктора історичних наук, професора Віднянського Степана Васильовича. Вип. 20, Київ, 2011, С. 329-343.
86. Перша Республіка на Близькому і Середньому Сході. До 90-річчя проголошення Турецької Республіки // «Сходознавство» - Київ, 2013, № 62-63. С. 191-201.
87. Туреччина. Турецька Республіка // Енциклопедія історії України. Т. 10 – Київ, 2013, С. 178-183. У співавт.
88. Волковинський Василь Іванович // Сходознавство і візантологія в Україні в іменах. Біобібліографічний словник. – Київ, 2011, С. 63. У співавт.
89. Ганусець Олександр Іванович // Там само, С. 66-67.
90. Ковалівський Андрій Петрович // Там само, С. 115-117. У співавт.
91. Пархомчук Станіслав Максимович // Там само, С. 173.
92. Удовиченко Петро Платонович // Там само, С.220.
93. Фалькович Ілля Мойсейович // Там само, С. 224-225. У співавт.
94. Філіпенко Дмитро Миколайович // Там само, С. 226-227. У співавт.
95. **Алжир (історія)** // Українська радянська енциклопедія (далі - УРЕ). 1-ше видання. – Київ. 1959, Т. 1. – С. 165-166.

96. Ібн-Хальдун Абдуррахман Абу-Зейд // УРЕ, К., 1961. Т. 5. — С. 346.
97. Патрона-Халіла повстання // УРЕ, К., 1963. Т. 11. — С. 6.
98. Севрський мирний договір 1920 // УРЕ, К., 1963. Т. 13. — С. 20.
99. Стамбул (історія) // УРЕ, К., 1963., Т. 14. — С. 47.
100. Сулейман I Кануні // УРЕ, К., 1963. Т. 14. — С. 1 66.
101. Туніс (історія) // УРЕ, К., 1964., Т. 15. — С. 10-11.
102. Халіфат // УРЕ, К., 1964., Т. 15. — С. 418.
103. Яничари // УРЕ, К., 1964., Т. 16. — С. 479.
104. Кемалістська революція // УРЕ, 2-е видання. — Київ, 1980, Т. 5. — С.94.
105. Кіпр (історія, політичні партії і профспілки)// УРЕ, К., 1980. Т. 5. – С. 198-199.
106. Пантюркізм //УРЕ, К., 2-е видання, К.,1982, Т. 8. – С. 158.
107. Радянсько-турецькі документи // УРЕ, К., 1983, Т. 9. – С. 267.
108. Туніс (історія, політичні партії і профспілки) //УРЕ, К., 2-е видання, К., Т. 11. – С. 288-289.
109. Тюркологія //УРЕ, К., 1984. Т. 11. – С.417.
110. Всеукраїнська наукова асоціація сходознавства // Радянська Енциклопедія історії України (РЕІУ). – К., 1969, Т. 1 – С. 379.
111. Кезма Тауфік Гаврилович // РЕІУ, К., 1970, Т. 2. – С. 329.
112. Близькосхідний інститут // Енциклопедія історії України. Т. 1, – Київ. 2003, – С. 301.
113. Гулевич Віктор Наумович // Енциклопедія сучасної України. Т. 6, Київ, 2006. – С. 604.
114. Ковалівський Андрій Петрович // Енциклопедія історії України. Т. 4, - Київ. 2007. – С. 384-385.
115. Говорять випускники Інституту // Інститут міжнародних відносин Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка – К., 214, С. 249-253.
116. Мустафа Кемаль Ататюрк, светский характер республиканской Турции и проблемы его осуществления. // Турция на пути к региональному лидерству: к 90-летию Турецкой Республики. (Сб. статей). Ответственный

редактор и составитель Н.Ю. Ульченко. Ин-т востоковедения РАН – М.: 2015, С. 35-44. В основе включенных в сборник текстов – доклады, представленные в ноябре 2013 г. На международной конференции Ин-та востоковедения РАН «90-летие республиканской Турции: эволюция, итоги и новые тренды».

117. Видатний український сходознавець А.П. Ковалівський (1895-1969) в контексті дослідження східних джерел. // Східний світ, 2015, № 4, С. 7-9.

Тут варто й доречно зауважити, що І.Ф. Чернікову при підготовці низки публікацій (це стосується здебільшого монографій) пощастило отримати та використати архівні матеріали певної кількості архівосховищ як України, так і інших держав. Нижче наводиться перелік зазначених архівосховищ згідно з назвами того періоду під час їх отримання здобувачем.

- 1) **Центральний державний архів Жовтневої революції та соціалістичного будівництва УРСР (м. Харків).**
- 2) **Центральний державний історичний архів УРСР у Києві.**
- 3) **Архів Міністерства закордонних справ УРСР.**
- 4) **Архів Президії АН УРСР.**
- 5) **Управління уповноваженого Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР в Україні. Поточний архів.**
- 6) **Українське товариство дружби і культурних зв'язків із зарубіжними країнами. Поточний архів.**
- 7) **Київський обласний державний архів.**
- 8) **Державний архів міста Києва**
- 9) **Харківський обласний державний архів.**
- 10) **Одеський обласний державний архів.**
- 11) **Кримський обласний державний архів.**
- 12) **Державний архів Миколаївської області.**
- 13) **Херсонський обласний державний архів.**
- 14) **Державний архів Рівненської області.**
- 15) **Центральный государственный Архив Октябрьской революции, высших органов государственной власти и государственного управления СССР (г. Москва)**
- 16) **Центральный государственный Архив народного хозяйства СССР (г. Москва).**
- 17) **Центральный государственный Архив Военно-Морского флота СССР (г. Ленинград)**
- 18) **Центральный государственный Архив Азербайджанской ССР (г. Баку).**

- 19) **Top Kapı Sarayı Arsivi** (Архів султанського палацу «Топ Капі» (м. Стамбул, Туреччина).
- 20) **National Archives of the USA. Committee for the Study of War Documents. Microcopies.** (Національний Архів США. Комітет з вивчення документів періоду Другої світової війни. Мікрофільми).
- 21) **Public Record Office. Foreign Office. Great Britain** (Архів Міністерства закордонних справ Великої Британії. Мікрофільми).
- 22) **Archiwum Ministerstwa spraw zagranicznych. Rzeczpospolita. Polska. Warszawa** (Архів Міністерства закордонних справ Польщі. Варшава).

РЕДАГУВАННЯ ТА РЕЦЕНЗУВАННЯ

1. Член редакційної колегії: Україна і Близький та Середній Схід. Українська РСР політичних, економічних і культурних зв'язках СРСР з країнами Близького та Середнього Сходу післявоєнного періоду. - Київ: Наукова думка, 1968. - 238 с.
2. Член редакційної колегії: 3 історії зарубіжного Сходу. Збірник статей. – К.: Наукова думка, 1972. -232 с.
3. Член редакційної колегії: Країни Сходу. Історія та сучасність Збірник статей К.: Наукова думка, 1974. - 206 с.
4. Член редакційної колегії: Історичні дослідження. Історія зарубіжних країн. Міжвідомчий збірник. Випуск 1. – К.: Наукова думка, 1975. - 175 с.
5. Член редакційної колегії: Арабський Схід на шляхах антиімперіалістичної боротьби і соціального прогресу. – К.: Наукова думка, 1976. - 202 с.
6. Член редакційної колегії: Международная солидарность трудящихся. 1917-1923. – К.: Наукова думка, 1978. - 352 с.
7. Член редакційної колегії: Історичні дослідження. Історія зарубіжних країн. Міжвідомчий збірник. Випуск 4. – К.: Наукова думка, 1978. - 110 с.
8. Член редакційної колегії: Движение международной солидарности трудящихся 1924-1932. –К.: Наукова думка, 1980. - 396 с.
9. Науковий редактор: Внешняя политика некоторых стран Азии: тенденции и направления. Препринт научного доклада. - Киев: Институт экономики АН УССР, 1980 -51 с.
10. Відповідальний редактор: Актуальные проблемы социально-экономического развития стран Азии и Африки. Препринт научного доклада. - Киев: Институт экономики АН УССР, 1980. - 53 с.
11. Відповідальний редактор: *Нагайчук В.И.* Политика США в отношении Египта (50-60-е гг.). - Киев: Наукова думка, 1982. - 207 с.
12. Відповідальний редактор: *Гура В.К.* Особенности социально-экономического развития Туниса и Марокко. 50-70-е гг. - Наукова думка, 1982. - 98 с.

13. Відповідальний редактор: Развивающиеся страны Азии и Африки в борьбе против неокolonизма. Сборник научных трудов. - Киев: Наукова думка, 1984 - 256 с.
14. Член головної редакційної колегії: Научно-техническая политика зарубежных стран в трех томах. - Киев: Наукова думка, 1987.
15. Т. 1. Европейские социалистические страны. - 1987. - 239 с.
16. Т. 2. Развитые капиталистические страны. - 1987. - 295 с.
17. Відповідальний редактор: Т. 3. Развивающиеся страны. - Наукова думка, 1987. - 199 с.
18. Відповідальний редактор: Освободившиеся страны: особенности социально-экономического и политического развития (70-80-е годы). Сборник научных трудов. - Наукова думка, 1988. - 224 с.
19. Відповідальний редактор: Международная солидарность с борьбой арабских народов за справедливый мир на Ближнем Востоке. 1967-1988 гг. Из истории массовых антивоенных движений. - Наукова думка, 1989. -211 с.
20. Керівник авторського колективу та відповідальний редактор: Страны Ближнего Востока. Справочник. - Киев: Политиздат Украины, 1990. - 335 с.
21. Відповідальний редактор: Миграции и мигранты в мире капитала: исторические судьбы и современное положение. Сборник научных трудов (АН УССР Ин-т социальных и экономических проблем зарубежных стран - Университет гор. Росток (ГДР) - Киев: Наукова думка, 1990. - 182 с.
22. Відповідальний редактор: *Ксендзык Н.Н.* Турецкая трудовая иммиграция в странах Западной Европы (70-80-е гг.). - Киев: Наукова думка, 1991. - 106 с.
23. Відповідальний редактор: *Плачинда В.С.* Соціальні перетворення в арабських країнах: досвід і проблеми. – К., Наукова думка, 1993. - 159 с.
24. Відповідальний редактор та упорядник тому – разом з О.С. Мавріною: А.Ю. Кримський. Вибрані сходознавчі праці в п'яти томах. Т. III. Тюркологія. – К. 2010. – 415 с.
25. Член редакційної колегії періодичного видання, щорічника "Історичні дослідження. Історія зарубіжних країн", міжвідомчого Збірника, який згодом,

з 1991 р., дістав назву "Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки" - Київ: Наукова думка.

26. Член редакційної колегії періодичного видання «Зарубежный мир: социально-политические и экономические проблемы. Республиканский межведомственный сборник научных статей». Починаючи з випуску № 15, з 1988 по 1991.

27. Член редакційної колегії часопису "Східний світ" (Київ), періодичного видання Інституту сходознавства імені А.Ю. Кримського НАН України, починаючи з № 4, 2003 р. по 2007 р. та з № 3, 2010 р.

28. Рецензент: *Фролкин Н.М.* Трудовая иммиграция во Франции в новейшее время. - Киев: Наукова думка, 1975. -286 с.

29. Рецензент *Петерс И.А.* Внешняя политика Чехословакии (1945-1960 гг). - Киев: Наукова думка 1976.-215 с.

30. Рецензент: *Olga Shevchenko.* The Stories of bygone years. - Manual for post-graduates and students of Humanities. - Kyiv, 2003. - 464 p.

31. Рецензент: *Konпель О.А., Пархомчук О.С.* Міжнародні системи та глобальний розвиток: навчальний посібник. - Київ, 2004. - 314 с.

32. Рецензент: *Пархомчук О.С.* Мілітаризм та проблема конверсії в глобальному світі. – Київ, 2004. – 247 с.

33. Рецензент: Іслам і українське суспільство: соціальні та політичні аспекти. – К., 2004. 199 с.

34. Рецензент: *Богомолов О., Данилов С., Семиволос І., Яворська Г.* Ісламська ідентичність в Україні. – Київ, 2005 – 129 с.

35. Рецензент: *Тронько П.Т., Симоненко Р.Г., Скляренко Є.М. О.К. Касименко* – видатний український вчений і організатор історичної науки. – К., - 2007 - 140 с.

ІГОР ФЕДОРОВИЧ ЧЕРНІКОВ — один з перших вітчизняних сходознавців повоєнного часу, дослідник історії республіканської Туреччини та діяльності її засновника і будівничого Мустафи Кемалю Ататюрка, українсько-турецьких взаємин, міжнародних відносин на Близькому і Середньому Сході, актуальних проблем орієнталістики. Доктор історичних наук (1985). Професор всесвітньої історії (2006).

Народився 1 січня 1931 р., у с. Піски Лохвицького р-ну Полтавської обл. у родині службовця-агронома. Батько – капітан Червоної Армії, брав участь в обороні Києва (липень-вересень 1941 р.), загинув на фронті, а Ігор – школяр-підліток був евакуйований разом з матір'ю, лікарем за фахом, до м. Андіжана, що в Узбекистані. Там він отримав можливість ознайомитись з життям та звичаями народів Сходу, вивчати у середній школі узбецьку мову. Протягом 1942-44 рр. під час шкільних канікул влітку й восени виїжджав у складі учнівських бригад до місцевих колгоспів для збирання бавовни. Тоді ж залучався до праці на місцевому гренопарашутному заводі, за що отримав подяку й грошову винагороду. Захопився філателією – збиранням вітчизняних і зарубіжних поштових марок для колекції. Брав участь у шкільних олімпіадах з літератури та історії.

Отже, будучи чистим гуманітарієм, він вже в шкільні роки виявляв жвавий інтерес до подій зовнішньополітичного характеру. І не випадково, що на момент закінчення ним із срібною медаллю середньої школи № 39 м. Миколаєва на запитання кореспондента обласної газети «Південна Правда» (9 липня 1949 р.) до групи випускників – «А які Ваші подальші плани?». І. Черніков – однозначно відповів: «Міжнародні відносини – це найголовніше, що мене цікавить». Вже через три тижні він, користуючись відомими пільгами, був без вступних екзаменів прийнятий на 1-й курс факультету міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка. А навчання у ньому завершив з відзнакою у 1954 р., отримавши спеціальність: «Історик - міжнародник» та «референт-перекладач».

Протягом 1954-57 рр. – учитель історії у двох київських середніх школах з викладанням деяких предметів англ. мовою. Давав уроки Нової історії зарубіжних країн англійською мовою у 8-х – 9-х класах. У 1957-60 р.р. був аспірантом

Інституту історії АН УРСР. Науковий керівник — видатний український сходознавець, доктор історичних наук, проф. А.П. Ковалівський (1895-1969). У грудні 1962 р. відбувся захист кандидатської дисертації Чернікова І.Ф. на тему: «Радянсько-турецькі відносини в 1923-1935 рр.», в якій значна увага приділялась українсько-турецьким взаєминам. А першим офіційним опонентом був тодішній патріарх радянської туркології – доктор історичних наук, проф. А. Ф. Міллер (1901-1973).

Після аспірантури І. Ф.Черніков працював у тому ж Інституті у відділах: загальної історії і міжнародних відносин, нової і новітньої історії зарубіжних країн, історії країн зарубіжного Сходу на посадах: молодший науковий співробітник (1960-63 рр.), старший науковий співробітник (1964-78 рр.).

У 1978 р. був переведений до новоствореного академічного Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн (з 1992 — по 2013 рр. — Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України). У 1978-92 рр. — завідувач відділом країн, що розвиваються. З 1993 до 2000 рр. працював головним науковим співробітником. У 2005-06 рр. — старший науковий співробітник Інституту сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України.

Брав участь, виступав з доповідями і повідомленнями на міжнародних наукових форумах: колоквіумі «Стамбул — центр розвитку культур балканських, середземноморських, східних і слов'янських народів» (Стамбул, Туреччина, жовтень 1973 р.); IV конгресі істориків-балканістів (Анкара, Туреччина, серпень 1979 р.); симпозіумі ЮНЕСКО «Ататюрк — засновник Турецької республіканської держави» (Париж, Франція, грудень 1981 р.); Під час наукового відрядження по лінії ЮНЕСКО, в рамках якого ним була прочитана лекція «60 річчя Українсько-Турецького договору про дружбу і братерство від 2 січня 1922 р.» — (кафедра політичних наук Босфорського університету Стамбула, жовтень 1983 р.). Був співголовою Міжнародного семінару, організованого Інститутом орієнталістики Чехословацької Академії наук у Празі з Інститутом соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР (жовтень 1988). Відвідував щомісячні орієнталістичні семінари у кабінеті-бібліотеці імені академіка В.О. Гордлевського (1876 - 1956) Інституту сходознавства АН СРСР (Москва, 1978),

сходознавчі читання академіка А.Ю. Кримського (1871 – 1942), міжнародні наукові конференції у Києві (протягом 2003-12 рр.).

Автор 230 наукових і науково-популярних праць, опублікованих в Україні, РФ, Туреччині, Франції, Великій Британії, Румунії. Крім цього протягом останнього часу до видавництв Енциклопедії історії України та Енциклопедії сучасної України, передані рукописи ще низки його статей.

Ігорю Федоровичу вдалося сформувати орієнталістичну групу, у склад якої увійшли: турколог Н.М. Ксьондзик – автор рецензії на публікацію Чернікова “Turkiye Cumhuriytinin Kurucusu ve Insaatci Mustafa Kemal Atatürk” (Мустафа Кемаль Ататюрк – засновник і будівничий республіканської Туреччини) – Київ, 2015, 56 с. // “Східний світ”, 2015, № 2, С. 150-151; турколог Н.І. Мхитарян; арабіст й турколог С.Є. Гуцало; ісламознавець С.В. Нетеса, кіпрітолог А.Ф. Латюк, палестинознавець Ю.Т. Шевченко, африканіст М.А. Меленевський. І хоча не всі з них своєчасно захистили кандидатські дисертації, все ж тривале заняття Сходом залишило у кожного з них незабутні враження. Близько трьох десятків разів довелося виступати Чернікову І.Ф. в якості офіційного та неофіційного опонента на захистах кандидатських і докторських дисертацій, будши неодмінно протягом багатьох років членом спеціалізованих учених рад Інституту міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка, Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Ін-ту сходознавства імені А.Ю. Кримського НАНУ.

Черніков І.Ф. згадується у таких виданнях, як: *Ковалівський А.* Вивчення Сходу в Харківському університеті та Харкові у XVIII-XX віках // Антологія літератур Сходу. Упорядкування, вступна стаття та примітки доктора історичних наук, професора А. Ковалівського. — Харків, 1961, С. 96; *Фалькович И.М.* К истории советского востоковедения на Украине // “Народы Азии и Африки”. — Москва, 1966. № 4, С. 276; *Прицак О.* Орієнталістика // Енциклопедія Українознавства. Париж — Нью-Йорк, 1966, Т. 5, С. 1872; *Миллер А.Ф.* Турция // Советская историческая энциклопедия. — М., 1973, Том 14, С.596; Наші лауреати. Присудження премій імені видатних вчених України. *Чухно А.А.* Пархомчук Станіслав Максимович, Мацейко Юрій Михайлович. Черніков Ігор

Федорович // Вісник Академії наук Української РСР, 1975, № 6, С. 110-112; Милибанд С.Д. Биобиблиографический словарь отечественных востоковедов с 1917 г. — Москва, 1995. Вып. 2, кн. 2. С. 608-609; Циганкова Е.Г., Нагайчук В.І. Ігор Федорович Черніков — історик Туреччини, І.Ф. Чернікову — 80 років // Східний світ, 2010, №4, С. 213-216. Юрій Пахомов — академік НАН України, директор Ін-ту світової економіки і міжнародних відносин НАН України; Леонід Лещенко — доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник Ін-ту світової економіки і міжнародних відносин НАН України. До ювілею Ігоря Федоровича Чернікова // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. Вип. 2 (51). — Київ, 2010, С. 3-7. Ковальчук О.О. До 80-річчя доктора історичних наук, професора І.Ф. Чернікова // УІЖ, 2011, №4, С. 232-233; її ж. «Черніков Ігор Федорович» // Енциклопедія історії України, Т.10 — Київ, 2013, С. 528; Циганкова Е. «Черніков Ігор Федорович» // «Сходознавство і візантологія в Україні в іменах». Біобібліографічний словник. — К. 2011, С. 236-237.

І.Ф. Черніков — лауреат премії АН УРСР імені Д.З. Мануїльського (1975). Нагороджений трьома медалями.

-//-/-

5 липня 1949 р. І. Черніков був удостоїн шкільної срібної медалі «За відмінні успіхи та зразкову поведінку», що дало йому право поступити на ф-т міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка без вступних екзаменів.

-//-/-

20 грудня 1982 р. він нагороджений медаллю «В пам'ять 1500-летия Києва», а 6 лютого 1984 р. медаллю «Ветеран труда».

-//-/-

Лютий 1966 р. Редколегія Української радянської енциклопедії (УРЕ) в особі її Голови академіка АН УРСР М.П. Бажана (1904-1983) висловила Чернікову І.Ф. вдячність за плідну участь (підготовлено 24 статті, з них — «Алжир» й «Туніс-великого обсягу») «у створенні першої багатотомної Енциклопедії українського народу»;

-//-/-

Грудень 1981 р. Постійне Представництво Туреччини при ЮНЕСКО надіслало Чернікову лист: «Дорогий проф. І.Ф. Черніков! Прийміть щиру вдячність за Вашу участь у Міжнародному симпозиумі — “100 річчя засновника сучасної Турецької держави Ататюрка.

-//-//-

У 1958-2008 рр. був одружений, має двох дітей – дочку і сина та двох онуків. Дочка – Локшина Олена Ігорівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка відділом у Національній Академії педагогічних наук України. Син – Черніков Федір Ігорович – ІТ-спеціаліст. Онука – Локшина Юлія В’ячеславівна – магістр Інституту міжнародних відносин Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Онук – Черніков Максим Федорович – учень 5 класу Київського ліцею № 43.

IGOR F. TCHERNIKOV is one of the first native orientalists of post-war period, the investigator of the history of republican Turkey and the activity of her founder and constructor Mustafa Kemal Atatürk, the Ukrainian-Turkish relations, situation on Near and Middle East, and the actual problems of the oriental history studies. He is a Doctor of historical science. Professor of the Universal world history.

I. Tchernikov was born on the 1st of January, 1931, in the village Peski, Lohvitsa district, Poltava region. His father was agronomist. Capitan of the Red Army, participant of the Kyiv defence in July – September 1941. He was perished in the front.

At that time teen-ager Igor with his mother, medical doctor, were evacuated to Uzbekistan, Andijan town, where he studied the Uzbek language in the Middle school. After the returning to Ukraine, Mykolaiv city (June 1945) I. Tchernikov post graduated middle school number 39 with silver medal in July 1949. That year he entered Kyiv Taras Shevchenko's University, International Relations faculty, which he had been graduated from in 1954.

Igor F. Tchernikov was a teacher in the two English Middle Schools in Kyiv (1954-1957). In 1957-1960 he was a post-graduate Student of the Institute of History, Academy of Science of Ukraine. His scientific instructor was Prof., Dr. Andrey P. Kovalivsky (1895-1969).

Igor Tchernikov have defended the candidate thesis named as “The Soviet-Turkish relations 1923-1935” in December 1962. His the 1st opponent was Prof. Dr. Anatoly F. Miller (1901-1973).

I. Tchernikov was the junior investigator worker in 1960-1963 and the senior one in 1964-1978 of the Institute of History.

From 1978 to 2000 he worked at the Institute of Social and Economic Problems of the Foreign Countries (from 1992 up to 2013 - Institute of the World Economy and International Relations), as the chief of Department of the developing countries (1978-1992).

He is Doctor of the historical science from Mart 1985 and a Senior investigator worker of the Oriental Institute named Agatangel Krymsky, National Academy of Science of Ukraine in 2005-06. Professor of the Universal world history from December 2006.

Igor F. Tchernikov took part, made reports and information at such international scientific forums, as: “Istanbul is a centre of the development of culture of the Balkan, Mediterranean, Slav and Oriental peoples” (Istanbul, Turkey, October 1973); as the Fourth Congress of Association Internationale d’Etude du Sud-East European (Ankara, Turkey, August 1979); as Symposium UNESCO “Ataturk is the Founder of the Republic of Turkey” (Paris, France, December 1981); as International Conference, organized by the Cathedral of the Political science, Istanbul Bogazi University (October-1983); as International Seminar on the Oriental studies at the Czechoslovakia Academy of science (Prague, October 1988); Oriental seminars at the study-library of academician Vladimir A. Gordlevsy (1876-1956), Academy of sciences of USSR (Moscow, 1978); Oriental readings in memory of academician Agatangel Yu. Krymsky (1871-1942) Academy of science of Ukraine (Kyiv, 2003-2012).

Igor Tchernikov is the author of 230 of the scietifical, scientific-popular works. The geography of I.F. Tchernikov’s publications is such, as: Ukraine, Russia, Turkey, France, Great Britain, Romania.

Besides that a few of his article’s manuscripts have been transmited to the Publishing houses of Encyclopedia of the Ukraine’s history and Encyclopedia of modern Ukraine.

Igor F. Tchenikov have formed of some oriental group, the composition of which are Natali M. Ksyondzyk - scholar - expert in Turkey, author of the review on Tchenikov’s publication “Mustafa Kemal Ataturk - the Founder and the Constructor of the Republic of Turkey”, - Київ, 2015, 56 с. // “Східний світ”, 2015, № 2. С. 150-151; Natali I. Mhitaryan - scholar - expert in Turkey; Sergey Ye. Guzalo - scholar - expert in Arabia countries and Turkey; Svetlana V. Netesa - scholar - experts in Islam religion; Andrew F. Latjuk - scholar - expert in Cypris; Juriy T. Shevchenko - scholar - expert in Palestine and Mykola A. Melenevsky - scholar - expert in South Africa.

Thernikov was a member of the scientific Councils of the Institute of International Relations of Taras Shevchenko’s Kyiv University; of the Institute of World Economy and International Relations of the National Academy of

science of Ukraine; of the Institute of oriental studies named Agatangel Krymsky for many years.

He made a speeches about thirty times as oficial and nonoficial opponent at the defences of doctors and candidates thesis.

Igor F. Tchernikov is Academia of science of Ukrainian SSR Dmitro Manuilsky prize winner (1975). He was decorated by three medals.

-//-//-

On the 5-th of July 1949 I. Tchernikov was decorated by the school silver Medal “For o the excellent success and exemplary conduct”.

-//-//-

On the 20-th of December, 1982 he was decorated by the Medal. “For the memory of 1500 years of Kyiv city” and on the 6-th of February 1984–by the Medal “Veteran of the work”.

-//-//-

In February 1966 Editor-in-chief of the Ukrainian Soviet Encyclopedia academician Mykola P. Bajan (1904-1983) expressed gratitude to Igor Tchernikov for a active participation of the writing of 24 articles in creation of the Encyclopedia of the Ukraine people in many volumes.

-//-//-

In December 1981 The Permanent Representation of Turkey to UNESCO have send to Igor Tchernikov a such letter: in which expressed warmest thanks for him participation in the International Centenary Symposium “Ataturk - Founder of a Modern Turkish State”.

-//-//-

In 1958-2008 he was married, he has Daughter and Son, Grand-danghter and grandson. The Daughter – Lokshyna Olena I. – Doctor of pedagogics. Professor. The Head of the Departament in National Academy of pedagogic sciences of Ukraine. The Son: Chernikov Fedor I., - is a IT-specialist. The Grand-dauhter – Yulia V. Lokshyna – magister of the Institute of International Relations of the Kyiv Taras Shevchenko's National University. The Grandson: Chernikov Maxim F. – the pupil of 5 class Kyiv Licey № 43.

ИГОРЬ ФЕДОРОВИЧ ЧЕРНИКОВ – один из первых отечественных востоковедов послевоенного времени, исследователь истории республиканской Турции и деятельности ее основателя и строителя Мустафы Кемала Ататюрка, украинско-турецких взаимоотношений, особенностей международного положения на Ближнем и Среднем Востоке, актуальных проблем ориенталистики. Доктор исторических наук (1985 г.). Профессор всемирной истории (2006 г.).

Родился 1 января 1931 г. в селе Пески Лохвицкого р-на. Полтавской области в семье служащего-агронома. Отец – капитан Красной Армии, принимал участие в обороне Киева (июль-сентябрь 1941 г.), погиб на фронте. А Игорь, школьник-подросток, был эвакуирован вместе с матерью, врачом по специальности, в Узбекистан, гор. Андижан. Там он получил возможность ознакомиться с жизнью и обычаями народов Востока, изучать в средней школе узбекский язык. В течение 1942-1944 г.г. во время школьных каникул летом и осенью выезжал в составе ученических бригад в местные колхозы для сбора хлопка. Тогда же привлекался к работе на местном гренопарашютном заводе. Увлекался коллекционированием отечественных и зарубежных почтовых марок. Принимал участие в школьных олимпиадах по литературе и истории.

Будучи чистым гуманитарием, он уже в ученические годы проявлял живейший интерес к событиям внешнеполитического характера. И не случайно, что на момент окончания им с серебряной медалью средней школы № 39 г. Николаева на вопрос корреспондента областной газеты «Південна Правда», (9 июля 1949 г.), обращенного к группе выпускников: «А каковы Ваши дальнейшие планы?» - И. Черников однозначно ответил: «Международные отношения – это главное, что меня интересует».

Уже спустя три недели, он, пользуясь известными льготами, без вступительных экзаменов был принят на 1-й курс факультета международных отношений Киевского Университета имени Тараса Шевченка.

А учебу в нем завершил с отличием в 1954 г., получив специальность: «историк-международник» и «референт-переводчик».

В течение 1954-57 г.г. – учитель истории в двух киевских средних школах с преподаванием некоторых предметов на английском языке. Давал уроки Новой

истории зарубежных стран на английском языке в 8-ых – 9-ых классах. В 1957-60 г.г. был аспирантом Института истории АН УССР. Научный руководитель – выдающийся украинский ученый-востоковед, доктор исторических наук, профессор А. П. Ковалевский (1895-1969 г.г.). В декабре 1962 г. состоялась защита кандидатской диссертации И.Ф. Черникова на тему: «Советско-турецкие отношения в 1923-1935 г.г.», в которой значительное внимание уделялось украинско-турецким отношениям. Первым официальным оппонентом был тогдашний патриарх советской туркологии – доктор исторических наук, профессор А.Ф. Миллер (1901-1973).

После аспирантуры Черников продолжал работать в том же Институте в отделах: всеобщей истории и международных отношений, новой и новейшей истории зарубежных стран, истории стран зарубежного Востока, трудился в должностях: младшего научного сотрудника (1960-63 г.г.) и старшего научного сотрудника (1964-78 г.г.).

В 1978 г. был переведен в новосозданный академический институт социальных и экономических проблем зарубежных стран (с 1992 г. – по 2013 г.г. – Ин-т мировой экономики и международных отношений НАН Украины).

В 1978-92 г.г. – зав. отделом развивающихся стран. С 1993 до 2000 г.г. работал главным научным сотрудником.

В 2005-06 г.г. он – старший научный сотрудник Ин-та востоковедения имени А.Е. Крымского НАН Украины.

Принимал участие, выступал с докладами и сообщениями на международных научных форумах: коллоквиуме «Стамбул – центр развития культур балканских, средиземноморских, восточных и славянских народов». (Стамбул, Турция, октябрь 1973 г.); IV конгрессе историков – балканистов (Анкара, Турция, август 1979 г.); симпозиуме ЮНЕСКО “Ататюрк – основатель Турецкого республиканского государства” (Париж, Франция, декабрь 1981 г.; Научная командировка по линии ЮНЕСКО, в рамках которого была прочитана лекция «60-летие украинско-турецкого договора о дружбе и братстве от 2 января 1922 г.» (кафедра политических наук Босфорского университета Стамбула). Был сопредседателем международного семинара, организованного Ин-том

ориенталистики Чехословацкой Академии наук в Праге с Ин-том социальных и экономических проблем зарубежных стран АН УССР (октябрь 1988 г).

Посещал ежемесячно ориенталистические семинары в кабинете-библиотеке имени академика В.А. Гордлевского (1876-1956) Ин-та востоковедения АН СССР, Востоковедные чтения памяти академика А.Е. Крымского (1871-1942), в Киеве (2008-2012).

И.Ф. Черников – автор 230 научных и научно-популярных работ, опубликованных в Украине, РФ, Турции, Франции, Великобритании, Румынии. Кроме этого в издательства Энциклопедии истории Украины, Энциклопедии современной Украины переданы еще рукописи ряда его статей.

Игорю Федоровичу удалось сформировать ориенталистическую группу, в состав которой входили: турколог Н.Н. Ксендзык – автор рецензии на публикацию Черникова «Мустафа Кемаль Ататюрк – основатель и строитель республиканской Турции» - Київ, 2015, 56 с. // «Східний світ», 2015, № 2, С. 150-151; турколог Н.И. Мхитарян; арабист и турколог С.Е. Гуцало; исламовед С.В. Нетеса; киприотолог А.Ф. Латюк; палестиновед Ю.Т. Шевченко; африканист Н.А. Меленевский. И хотя не все из них своевременно защитили кандидатские диссертации, однако продолжительное занятие Востоком оставило у каждого из них незабываемые впечатления.

Около трех десятков раз пришлось выступать Черникову И.Ф. в качестве официального и неофициального оппонента на защитах кандидатских и докторских диссертаций. В течение многих лет был членом специализированных ученых советов Ин-та международных отношений Киевского университета имени Тараса Шевченка, Ин-та мировой экономики и международных отношений НАН Украины, Ин-та востоковедения имени А.Е. Крымского НАНУ.

И.Ф. Черников – лауреат премии АН УССР имени Д.З. Мануильского (1975) награжден тремя медалями.

-//-//-

5 июля 1949 г. И. Черников был удостоен школьной серебряной медали «За отличные успехи и примерное поведение», что дало ему право поступить на 1-й курс факультета международных отношений Киевского университета имени Тараса Шевченка без вступительных экзаменов.

-//-//-

20 декабря 1982 г. он награжден медалью «В память 1500-летия Киева», а 6 февраля 1984 г. – медалью «Ветеран труда».

-//-//-

Февраль 1966 г. Председатель Главной Редколлегии Украинской советской энциклопедии академик АН УССР М.П. Бажан (1904-1983) выразил Черникову И.Ф. благодарность за плодотворное участие (подготовлено 24 статьи (из которых «Алжир» и «Тунис» - крупного объема) – «в создании первой многотомной энциклопедии украинского народа».

-//-//-

Декабрь 1981 г. Постоянное представительство Турции при ЮНЕСКО направило И.Ф. Черникову письмо: «Примите искреннюю благодарность за Ваше участие в Международном симпозиуме «100-летие со Дня рождения основателя современного Турецкого государства – Ататюрка».

-//-//-

В 1958-2008 гг. был женат. У него есть дочь и сын, а также двое внуков. Дочь – Локшина Елена Игоревна. Доктор педагогических наук, профессор, заведующая отделом в Национальной Академии педагогических наук Украины.

Сын – Черников Федор Игоревич, специалист ИТ-технологий. Внучка – Локшина Юлия Вячеславовна – магистр Ин-та международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Внук – Черников Максим Федорович – ученик 5 класса Киевского лицея № 43.